

EMBER A PORONDON

PAVLE POPOVIĆ

AZ ELŐADÁS KEZDETE

A fenyegető idő szelének feszülő
tarkabarka ponyva-sátor
megnyitja kapuit kíváncsiságunk előtt
egy ember oroszlánbőrben
(a különbség szinte észrevehetetlen)
szeliden guggol a bejelentő lábánál
míg az bőkezűen szórja az ígéreteket
a század legnagyobb élményeit kínálva
a tarkabarka ponyva-sátor
melyben sárga trombitahangok hasadnak
sikoly-tűk villognak kacaj hullámszik
meghökkenítő hasonlóságokat mutat
velünk ő kik nem vagyunk egyebek
odavetődött komoly és mogorva idegeneknél

a tarkabarka ponyva-sátor
nekifeszül a fenyegető idő szelének
a sovány külvárosi nap alatt.

A CIRKUSZ

A vászonból és kötélből összetákolt házban
egy ezüst dresszes nő
a magasság tátott torkának támasztva
óvatosan elindul a dróton
mert ez az egyetlen út
a közönség ezer fejéhez
és szívéhez
egy élénkpiros csizmás férfi
oly erővel dülleszti ki a mellét
hogy vasat téphetne
de a fájdalom nem tör elő
a bőr ruganyossága miatt
a korbács füttye nyomán
a tigrisek macskapuha lépte is
teljesen veszélytelen
mindenki fölött önmaguk fölött
a megbillent támaszték ingáin

ketten forognak kergetik egymást
az üres légben
hogy megértsék a betévő falat értelmét
s a nézők fősvény jóindulatát

odalenn valami ifjak
szédítő sebesen hajigálnak az égre
különféle tárgyakat
az álom és ébrenlét kockáit
a bizalom színes szalagait
a szerelem könnyű hópelyheit
még tulajdon fejüket is
aztán elkapják
számtalan kezükkel
és visszaterelik
az örökös körforgásba
felrepülés és lehullás között
ó de gyorsan váltakozik
a nyílt szívű hálaadás
a vereség bánatával

két iszonyú neveléses lárva
tartja az egész nagyszerű építményt
sovány vállain
és gyógyíthatatlanul vigyorog
a világ kezdete óta

odakinn
egészen ésszerűen
emberek kelnek át az úttesten

A Z Á L L A T S Z E L Í D Í T Ő

Felhívom a tisztelt közönséget
hogy lélegzetvisszafojtva figyeljen
eljárásom pedagógiája
a szemeket csodálatba öltözteti
ököklé változtatja a szívet
az agyakat megszabadítja
a főösleges okok és szempontok
terhes tolakodásától
eljárásom pedagógiája
egészen határozott befolyást gyakorol
az emberi egyenes gerinc
neveléses kategóriájának
kialakulására
ó mérhetetlen az én ujjam hatalma!
előre hát előre
tigrisszokások bugyra
át a nagy égő karikán
mert mindenki reszketni fog
önnön magává meztelenedve
a szerelem a félelem
mind csontig vetkezik

levetkőzik mindent kivéve a port
előre hát hová ujjam mutat
tigrisszokások bugyra
előre a megjelölt úton
egyetlenegy ugrással
át a nagy égő karikán!
ne fordulj hátra
sincs már mögötted
talán itt sem vagy
csak valami belőled
előtted
ó hol vagy most és mekkora vagy!
lám forog mint a nap korong
a megfeszült test és reszegett fej fölött
a való meglóbált égő karikája
tapsot kérem a tapsot
tisztelt közönség
visszafojtott lélegzetű közönség

A KRITIKUS SZÁM

Közönség ismerd már föl ezt a tétova lépést
a gyámoltalan magasságban
hol nagy kínnal még tartom magamat
ó engem csak addig szeretnek
míg a trapézon függök
eltávolodva
(isten ments ettől a közelségtől)
meglendülve és egymagam az árbocon
ki ismer még itt
a végzet magasából ha lezuhannék
a fekete süket feledésbe
csak addig szeretnek
míg a trapézon függök
szájából szájba ugrom könnyedén
a szájszélen kissé megborzongok
félelmeteken le-fel siklom
csontok üres folyosóin dudorászok
fületekben roppant csigaházat építek
a halál peremén óvom magamat
fájdalmam odakinn hahotával álcázom

— szállj már le hozzánk
ó drága nárcisz add vissza a szívünket
mely pille gyanánt röpköd körülötted

— ó mit tennék odalenn
itt a trapézon a fennmaradás vékony drótján
a világ törékeny értelmének szélén
csodálatotok hegyes csúcsán kell maradnom
mert odalenn a földön
a pillanat csalékony bizonyosságában
nem ismernék magamra

A Z E L Ő A D Á S H Ő S E

Talán ő az ki fejét az oroszlán szájába dugta
mit szólsz erre: ajkak a fogak közt!
szerelem a fogak közt
világ a fogak közt!
vagy talán amaz abban a vasládában
térfogatára szorítva össze
ó istenem hogy férhet el az ember a fájdalmában
embercsonttal mérni a tér semmiségét
vagy esetleg az a fölösleges
ki sirni tud
a világ valamennyi nyelvén
s közben meg sem csuklik
a megértés nehéz nyelvtanától
vagy az a kifogástalan balanszőr
ki roppant idő-tömböket egyensúlyoz
keskeny kardélen
vagy aki százados szerelem-rétegeket
emel föl a lőpor nyomásával
vagy az az éhenkórász
ki a remény egész levéltárát
gondosan feltornyozta
a karcsú gomba hegyére
ó miért szedjük
mikor a halálunk még nem érett
ni micsoda látvány a porondon
előtted elbűvölt közönség
de lehetetlen ez szemfényvesztés
a megjósolt sors pátosza
a történelem kifogástalan központozása
mely minden kételyt elhárít
e pillanat hihetőségét illetően

Egy ördögi rút képű bohóc
bejelenti a következő műsorszámot

É J S Z A K A E L Ő A D Á S U T Á N

Amikor leomlottak a lépcsők
s a tarka ponyva-házat
a fuldokló nevetés
a jajszó a félelem
utolsó zajos csapatai is elhagyták
ottmaradt egyedül az ember
egyedül akár a halál egyedül
az ember a porondon
fölségesen és rútan
ottmaradt az elhagyott nagy csatatér
a sáros és bepiszkolt föld
sebzetten és üresen
mint az asszony szerelem után
és ottmaradt még az örökös szél
a felbolygatott tarka kocsik
és kifordult ajtók közt

az örök szél egyedül
mint a föld előadás után
a föld melyre még ráröhög
a holdvilág utolsó
halálfejként förtelmes
bohóc-álarca.

Ács Károly fordítása

VASFURULYA

A Zen-iratok verseiből

I.

Nincs távol se közel
Út oda nem vihet
Mégis amit a mester mutat
Ösvény bújik a talpad alá

II.

Legyen üres a kéz teli a szív
Csak a halálraítélt
Tudja mit hoz a holnap
Nan-Chüan a mesterünk
Régi nagy csomókat old

III.

Füstölőpálcát gyújtok
Illatfelhőbe burkolózom
Elfúj a szél
Kitárt ablakom előtt

IV.

Fényes kőfal nyugszik a tó
Vizében alkonyatkor
Báránfelfő ér a fákhöz
Elnyeli az egész falut

V.

Ostoba és bölcs
Ló és szamár
Maga alá tipor
Te újra kívánod
Ellenségeid ők
Ébredj fújd el az álmot
Régi szent öregek
Sírnak fájó szívvel utánad

VI.

Ahol mások időznek
Oda én nem megyek
Ahová mások tartanak
Ott nem időzöm
Járok az úton
Fehér és fekete

VII.

Ezer évig a Sárga Folyam észak felé halad
Később keletnek fordul tovább
Akárhová folyik vize
A Kun-Lun hegységből ered

VIII.

Yüeh-Shan
Fényteli Hold
Arccal a földre világít
Balgák mégis ágyban alusztok
Éjjeli gong
Szerzetesek hív
Mesterünk mosolyára tanít
Csodálkozzatok íme a Zen
Mélységes nyugovó

IX.

Szent fán
Érik a gyümölcs
Számílatlanul vegyél
Akár a vasgolyó
Egy kínai megpróbálta
Harapni
Fogatlanul távozott
Yün-mén temploma szent
Udvarán fa nő
Ég és föld közé
Csöndes óceán mindent elborít

X.

Keskeny útra lépett
Jégen át osont üres
Szobára bukkant
Egyszer és többé nem rabolt
Pőre hajnal gyermeke
Néz a csillagokra fel
Körbejárja mind az utcán
Fúj a szél ő meghajolt
Felé az otthonába tért
Előszámlálta kincseit
Nem tudja már mióta
Van birtokában ennyinek

Fehér József András fordításai